

- 73ste Duitse archiefdagen
- Economische informatiebronnen in 2002
- Museumbibliotheken

KRONIEK

73STE DUITSE ARCHIEFDAGEN

Trier, 17-20 september 2002

In september 2002 vond in Trier (Duitsland) de '73. Deutscher Archivtag' plaats, ingericht door de VdA (Verein deutscher Archivarinnen und Archivare). Het thema was 'Archive und Forschung' (archieven en onderzoek). Na in voorgaande jaren aandacht te hebben gegeven aan de plaats en de opdracht van de archieven in de maatschappij, vonden de organisatoren het aangewezen de verhouding van het archiefwezen tot het onderzoek – in het bijzonder de historische onderzoeksdisciplines – te belichten. Deze problematiek werd ingedeeld in vier subthema's, die elk in een zitting van een drietal uren werden behandeld:

- de archiefwetenschap en de historische hulpwetenschappen;
- de rol van de archieven in het onderzoek-netwerk;
- archiefrecht en onderzoeksvrijheid;
- archieven als dienstverleners van het onderzoek.

In de sectie die het vierde subthema behandelde, stelden het Stadsarchief en de Stadsbibliotheek van Trier zich voor als een onderzoekscentrum voor stads- en regionale geschiedenis. Beide instellingen zijn in één gebouw ondergebracht, gebruiken er een gemeenschappelijke leeszaal en staan onder dezelfde directie. Hun bestanden zijn trouwens historisch versmolten. Het samengaan biedt er verscheidene voordelen voor het archief, zoals de onmiddellijke nabijheid van een uitgebreide wetenschappelijke bibliotheek en een handschriftencollectie. Het

lezerspubliek is er sterk bepaald door de aanwezigheid van een universiteit in de stad en de daarmee samenhangende studiegroepen.

In de lezingen werden ook de gevolgen van de automatisering en de digitalisering voor de onderzoekers aangesneden. Is een combinatie van de klassieke opbouw van de inventarissen en andere toegangen met de mogelijkheden van de technologische evolutie mogelijk of moet men radicaal op databanken overschakelen? Als voorbeeld van een geslaagde onderneming in de nieuwe richting werd de ontsluiting op cd-rom en internet voorgesteld van de nalatenschap van Hans Schüler, een naoorlogse theaterintendant van Mannheim. Eén van de positieve resultaten hiervan is dat een nieuw en jonger publiek wordt bereikt.

Van de tweede sectie was een lezing gewijd aan 'het historisch onderzoek als opdracht van stads- en gemeentearchieven'. Zoals de titel suggereert werd het een echt pleidooi voor het (instandhouden van) historisch onderzoek in en door deze categorie van archiefdiensten. De spreker stelde vast dat aan de universiteiten en hogescholen het historisch onderzoek over voornamelijk de Middeleeuwen achteruitgaat. Hij zag het vervangen worden door een zogenaamde cultuurwetenschap, die hij methodologisch van een mindere kwaliteit achtte. Maar historisch onderzoek is geen monopolie van de hogere onderwijsinstellingen. Het wordt ook beoefend door bijvoorbeeld historische verenigingen, die trouwens meestal gedragen worden door lokale archieven. Van de lokale archivaris zelf wordt beroepshalve een diepgaande

kennis van de geschiedenis van de eigen stad of gemeente verwacht. Dat kan hij niet in stand houden zonder zelf in het onderzoek mee te draaien. Ook bronnenuitgaven blijven tot zijn takenpakket behoren.

Ook in de afzonderlijke vergadering van de stadsarchieven werd over de opdracht van de archivaris nagedacht, maar dan in een minder verkrampd en meer hedendaags perspectief. Archieftoegangen maken is verdienstelijk maar onvoldoende om zich in het stedelijk cultuurlandschap te positioneren. De publicatiepolitiek gaat van bronnenedities over huizengeschiedenis naar echte stads-geschiedenissen. Tentoonstellingen en medewerkingen aan herdenkingen vervulden de inspanningen voor historische vorming. In de marge werd nog gepleit voor meer uitwisseling van ervaringen onder elkaar, bijvoorbeeld over rampenbestrijding, in het licht van de recente overstromingen in Duitsland en Centraal-Europa.

Tijdens de plenaire slotzitting deden de sprekers uit de academische wereld een dringende oproep tot de archivariissen om het onderzoek niet te belemmeren door een ongenueanceerde toepassing van de inzagebeperkingen voor jonge archieven. De archivaris werd eveneens gevraagd onderwerpen voor verhandelingen te helpen aanwijzen. Uit de met archivariissen gevulde zaal kwam een passende repliek met een oproep tot de professoren om meer zelf de archieven te bezoeken, ook de kleinere, en hun studenten de weg ernaartoe te wijzen.

Uiteindelijk was iedereen het er roerend over eens dat archieven en onderzoekers in grote mate op elkaar aangewezen zijn en dat een goede samenwerking het historisch onderzoek alleen maar kan bevorderen.

André Vandewalle
Hoofdarchivaris Stad Brugge
Burg 11 A
8000 Brugge
Tel.: 050 44 82 60
E-mail: stadsarchief@brugge.be

ECONOMISCHE INFORMATIEBRONNEN IN 2002: VRAAG EN AANBOD: VERSLAG VAN EEN STUDIEDAG

Antwerpen, 22 november 2002.

Op initiatief van de Vlerick Leuven Gent Management School, de KU Leuven, de Serv en de Lessius Hogeschool Antwerpen, organiseerde de VVBAD een studiedag over economische informatiebronnen in 2002. Waarom een dergelijke studiedag? De informatiecentra met bedrijfs- en economische informatie vormen een belangrijke groep in ons land. Zij zijn niet beperkt tot de overheidsbibliotheken, de traditionele academische bibliotheken, de hogescholen en de onderzoeksinstituten. Ook grote Belgische bedrijven en belangrijke beroepsfederaties beschikken over degelijke en gespecialiseerde informatiecentra die vaak te weinig gekend zijn.

Al deze bibliotheken evolueren heel snel door de ICT-ontwikkelingen. De traditionele bedrijfsdocumentalist wordt knowledge manager. Met de academische economische bibliotheken zijn de bedrijfs- en overheidsbibliotheken voor hun informatievoorziening wereldwijd afhankelijk van een beperkte groep informatieleveranciers. Die bieden steeds meer (overlappende) elektronische informatie aan, waaraan vaak een stevig en weinig transparant prijskaartje hangt.

Het doelpubliek van de studiedag was evenwel niet beperkt tot informatieprofessionals. Precies om een duidelijker beeld te krijgen van het overweldigende aanbod van economische informatiebronnen, woonden heel wat academici, studenten en mensen uit het bedrijfsleven de studiedag bij. In totaal waren er 130 geïnteresseerden. Een samenvatting van de voordrachten.

De overheid als producent en verspreider van economische informatie

Edwin Van Wesemael, directeur bibliotheek Queteletfonds binnen de Federale Overheidsdienst (FOD) Economie, KMO, Middenstand en Energie, belichtte de rol van de federale overheid. Op federaal vlak zijn het Nationaal Instituut voor de Statistiek, de Nationale Bank, het Federaal Planbureau en het Instituut voor de Nationale Rekeningen de belangrijkste producenten van economische informatie.

Daarbuiten spelen nog andere FOD's en federale instellingen een rol, zoals de FOD financiën: begroting, BTW-gegevens.

E. Van Wesemael bracht een volledig overzicht van het economische (cijfer)materiaal dat de federale overheid produceert. Op zich is dit al indrukwekkend en nuttig als je weet dat de Vlaamse overheid en veel private spelers (cf. Bureau van Dijk voor de Belfirst) daar gebruik van maken om hun rol van producent/verspreider te kunnen opnemen. De federale overheid verspreidt ook economische informatie via publicaties (catalogi van federale overheidsdiensten, vademecum van de onderneming), bibliotheken (Queteletfonds, bibliotheek NBB, documentatiecentra NIS...), elektronische documenten (www.statbel.fgov.be; www.belgium.be met links naar federale overheidsdiensten, verslagen van de ministerraad) en andere referenties zoals de *Gids van de informatie en documentatiecentra van de federale administraties*.

Claudine Huyghe, bibliothecaris van de Serv, had het over de Vlaamse overheid als producent en verspreider van economische informatie, met als voornaamste speler de Administratie Planning en Statistiek (APS) van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap (MVG). APS heeft een horizontale functie in het MVG en coördineert bij de detectie van lacunes, rapportering en voorstelling van oplossingen aan de Vlaamse overheid in het kader van het statistisch meerjarenprogramma en aan de federale overheid via vertegenwoordiging in onder meer de Hoge Raad voor de Statistiek. Verder werkt APS met veel economische data van de federale spelers (NIS, Federaal Planbureau). De administratie Economie van het MVG heeft een verticale bevoegdheid binnen MVG en zamelt hierdoor meer functioneel cijfermateriaal in over expansiesteun, bedrijventerreinen... Tot slot werd het aanbod van twee Vlaamse overheidsinstellingen (VOI's) belicht: Export Vlaanderen en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (Serv).

C. Huyghe benadrukte het toenemend belang van de regionale statistiek onder invloed van Eurostat. Het Europees beleid is niet langer nationaal, wel regionaal. Bij benchmarking op regionaal niveau is betrouwbaar en vergelijkbaar materiaal essentieel. Zo zijn bepaalde